

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Минко Стоев Хаджийски

**относно: дисертационен труд на тема „Компетенции на социалния педагог за резилианс при родители в риск от раздяла с детето си”,
разработен от Яна Петрова Станева**

Дисертацията на Яна Станева е актуална и значима, защото разглежда и научно осветлява няколко важни за социалната работа (социалната педагогика) въпроса. На първо място бих поставил проблема на родителите, които по една или друга причина се разделят с децата си. Независимо от това какви са обстоятелствата подобна раздяла е стрес и травмиращо събитие и за родителя (майката) и за детето. Някои го преживяват и възстановяват нормалното си функциониране сравнително лесно, а други дори с психологическа и педагогическа помощ не успяват. Тук идва вторият въпрос, определящ значимостта на труда, а именно поставянето за разглеждане и научно осветляване на явлението резилианс. Макар същото да не е новост в социалнопедагогическата теория и практика, свързването му с определен социално значим проблем е заслужаващо положителна оценка само по себе си. Другата важна страна е търсенето на неговата проява във връзка с определени качества и действия на помагащите специалисти, наричани компетенции. Без да е специално заявено, аз виждам и опит да бъде разграничена работата на социалния работник и социалния педагог, нещо което не е намерило теоретично и практическо решение у нас през годините.

Предложеният за защита дисертационен труд е в общ обем 238 страници. От тях основният текст е 189 страници, съдържащи увод, три глави, изводи, препоръки, приноси и заключения. Използваната литература е 144 заглавия, от тях 104 са на кирилица, 35 на латиница, 4 нормативни

документа и 2 интернет източника. Преценявам теоретичната база на разработката като адекватна, компетентно подбрана, актуална и в достатъчна степен информативна.

Уводът на дисертацията /с. 5-12/ е не само смислено, но и интересно написан. Текстът подходящо въвежда в замисъла на темата и комплексно обосновава актуалността ѝ в редица посоки, успешно опитвайки се да ги представи като взаимообусловени елементи, от които зависи благополучното функциониране на социалната помощ. Дефинитивните параметри на ключовите понятия „социална услуга”, „социален проблем”, „резилианс”, „помагащ специалист” са добре зададени в динамиката на взаимовръзките им. Ясно и прецизно са определени целта, задачите, водещата хипотеза и изследователски въпроси.

Кратко, което е резонно, и същевременно достатъчно информативно в уводната част е спомената и методологията, към която се придържа извършеното от авторката емпирично изследване.

Първата глава /с. 13-46/ е с фокус на анализа върху дефинитивните параметри на явлението „резилианс”, прецизирани в ракурса на вътрешните и външни фактори, които го обуславят. Механизмите, генериращи разновидностите му, като феномен и процес. Компетентно ползвайки специализирани източници по темата, Станева включва оригинални идеи за ролята му като фактор на социалната помощ, спрямо конкретна категория потребители - тази на родители с риск от разделение с децата си.

Втората глава „ Социално-педагогическо помагане и компетенции на помагащите специалисти” /с.47-93/ е посветена на социалната, в частност социално- педагогическата помощ и тези които я реализират. В нея компетентно и позоваващо се на водещи наши и

чуждестранни авторитети се дават основните характеристики на социалното помагане и неговото развитие в исторически план. Определено оценявам високо връзката, която се прави между явлениято (подхода) резилианс и някои психологически теории, които определят неговите механизми на проявление и реализиране (Боулби, Маслоу, Роджърс). Застъпени са редица, станали универсални, изисквания на всяка помощ, включително свързаната с резилианса, изисквания за емпатия, доверителност, равнопоставеност, търсене на силни страни. Що се касае да компетенциите на помагащите специалисти, те са многостранно определени. Прави се смислова и съдържателна разлика между „компетенция” и „компетентност” и описват техните съдържателни характеристики.

Самото емпирично изследване, представено в Третата глава на дисертационния труд, оценявам за аспект с голям приносен заряд към изследователската методология на социално - педагогическата теория и практика. То е планирано и осъществено с реално възможно приложение за използването на резилианса в социалната работа с тези проблемни родители. Емпиричният дизайн е описан ясно, ерудирано и в съответствие с изискванията на съвременните научни критерии.. Целта, хипотезите и задачите, предметът и обектът на всяко от тях – са точно формулирани. Методическият инструментариум, структуриран от дълбинно интервю, концептуален контент анализ и анкета със специалисти е адекватно подбран и достатъчно надежден. Анализът на резултатите – в аспектите му на количествен, статистически и качествен – е задълбочен и професионално осъществен. Визуализацията на данните посредством графично и таблично онагледяване подпомага възприемането и задълбочава разбирането.

Добро впечатление прави няколкократното споменаване на помощта на научния ръководител, нещо, което съм срещал сравнително рядко в текста на дисертации.

Дисертационният труд завършва със съществено по съдържание и детайлизирано написано заключение.

По отношение на езикова култура, боравене с понятията и категориите на социалната психология, цитиране и позоваване на автори – трудът е много добре издържан.

В заключение заявявам, че намирам всички основания убедено да предложа на Научното жури да гласува решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Яна Петрова Станева.

18. 05. 2018г.

проф. д-р Минко Хаджийски

/...../